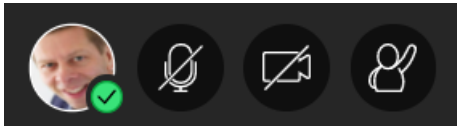

Wonen & zorgzame buurten

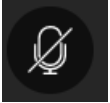
Maarten Van Acker (UA), Jakob D'herde (KUL), Pascal De Decker (KUL), Willemien Van Damme (KUL), Wesley Gruijthuijsen (KUL), An-Sofie Smetcoren (VUB)

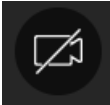
Praktisch

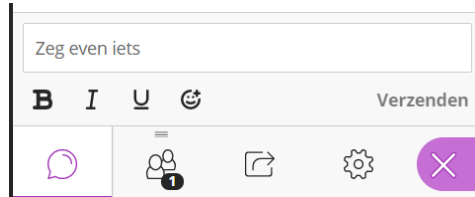
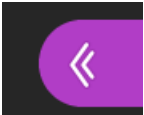
Zie icoontjes onderaan uw scherm

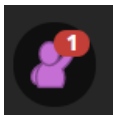
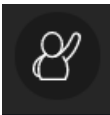
* **Micro's** automatisch uitgeschakeld

* **Video** automatisch uitgeschakeld

* **Vragen stellen via chat** tijdens presentaties

* **Vragen** via hand opsteken pas bij het publieksgesprek (na de presentaties)

Is het goed weer vandaag?

Geen reactie	1
☐ Ja	0
☐ Nee	0

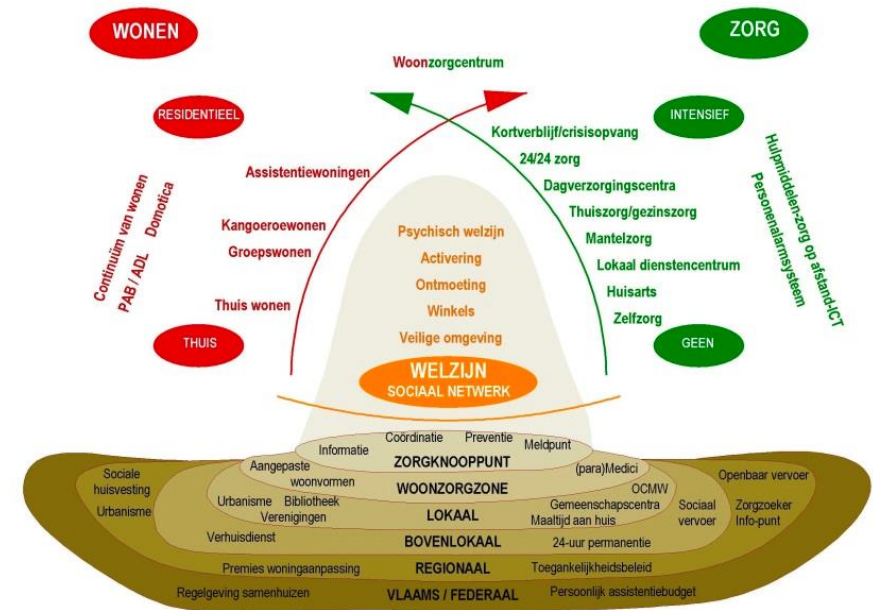
* **POLL**

!!! Deze sessie wordt **opgenomen** !!!

Inleiding

- Beleidsnota ‘Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding 2019-2024’ – Minister Wouter Beke:
 - “Mensen willen zo lang mogelijk thuis wonen. We zetten daarom verder in op het zo lang mogelijk thuis of in de buurt kunnen blijven **wonen** met aan gepaste zorg, infrastructuur en technologische innovaties.”
- Zorgzame buurten > enge benadering van ‘zorg’
➔ integrale benadering van **zorg, welzijn en wonen**.
 - *Zie Sombromodel Kenniscentrum Wonen, Welzijn en Zorg*
- Maar op heden weinig aandacht voor wooncomponent of ruimtelijke organisatie
 - ‘Lokaal samenwerken in zorgzame buurten’ (De Donder e.a., 2021)

Programma

- 4 belangrijke niveaus:
 - Individuele woning – An-Sofie Smetcoren
 - Onmiddellijke woonomgeving & buurt – Willemien Van Damme
 - Ruimtelijke organisatie – Maarten Van Acker
 - Lokaal / Vlaams beleid & opleiding – Pascal De Decker
- Vragen & in gesprek met het publiek
 - Moderator Jakob D'herde

1. Individuele woning

Uitdagingen

- Woning vaak onaangepast aan toenemende zorgnood en mobiliteitsproblemen
 - Risico voor valfrequentie, sociaal isolement ('slechte kooi vs gouden buurt'), algemeen welzijn
 - 'Onbekend is vaak onbemind' – inwinnen van renovatieinzicht & advies is al een 1^e stap
- Geen of weinig aandacht voor toegankelijkheid in de bouwverordening
 - Beleid rond woningrenovatie, focus voornamelijk op duurzaamheid gelinkt met de klimaatdoelstellingen en niet/weinig met 'levenslang wonen'
- Lage verhuisbereidheid (en hoe ouder, hoe minder)
 - 'Liever niet' ≠ 'niet willen': praktische regelingen, onvoldoende op de hoogte van andere opties, andere opties niet in de buurt, beslissen om te verhuizen verloopt niet in 1 dag

Actief Zorgzame Buurt – Ouderen wonen passend (OPA-project)

- Mogelijkheid tot screening veiligheid en comfort.
- Opgeleide vrijwilligers: checklist & bijkomende uitleg subsidies etc.
- Nood & bereidheid woningaanpassing? Contact professionele diensten en klusdiensten uit de sociale economie.
- Meer info, [zie eindrapport 'Zorginnovatie in Vlaamse proeftuinen' \(De Donder, Smetcoren e.a. 2017\)](#) in samenwerking met Kenniscentrum Wonen Welzijn en Zorg

ZorgLab Aalst - Aalst Zorgstad

- Oorspronkelijk ook 1 van de 6 Zorgproeftuinen 'AiPA', blijven verder bestaan. Focus op:
 - Levenslang en zelfstandig wonen
 - Leeftijdsvriendelijke stad
 - Zorgtechnologie
 - Zorg- en gezondheidspreventie
 - Samenwerking in de zorg & zorg in eerste lijn
- 'Deelprojecten' op elk niveau: Woningniveau
 - [Screeningsinstrument voor de woning](#) die ouderen zelf kunnen invullen, nadien krijgen ze nuttige informatie rond renovatie & diensten
 - [ProDomo](#) – Test- en demonstratiewoning met de nieuwste toepassingen om zo lang mogelijk thuis te blijven wonen. Men kan er verblijven om de nieuwe technologieën (oproepsysteem met mantelzorgers,...) en de ergonomie van gebruiksvoorwerpen (plaatsbesparend meubilair, boxspring met hoog-laagmechanisme,...) uit te testen.
- Aangepast wonen verankeren in nieuwe woonwijken ism met projectontwikkelaars & toegankelijkheidsadvies van Inter
- Meer info: <https://www.aalst.be/zorglab-aalst>

Programma

- 4 belangrijke niveaus met uitdagingen & inspirerende voorbeelden:
 - Individuele woning – An-Sofie Smetcoren
 - Onmiddellijke woonomgeving & buurt – Willemien Van Damme
 - Ruimtelijke organisatie – Maarten Van Acker
 - Lokaal / Vlaams beleid & opleiding – Pascal De Decker

2. De onmiddellijke woonomgeving en buurt

Uitdagingen

- Fysieke omgeving
 - [BOEBS – Blijf op eigen benen staan](#)
- Infrastructuur: Aan/afwezigheid van basis-, sociale en zorgvoorzieningen
 - Leefijdsvriendelijke toets Aalst
- Alternatieve woonvormen
 - [Care and Living in Community](#)
 - Meer info: <https://calico.brussels/nl/het-calico-project/> (of kort filmpje: <https://www.youtube.com/watch?v=nlrS4DYsym0>)

Zorglab Aalst- Leeftijdsvriendelijke toets

- Focus op zowel gebouwde omgeving (PD & gebouwen) als sociale context (vrije tijd & DV)
- Bevindingen thesisstudenten KULeuven:
 - Hoveniersbuurt:
 - Weinig informele ontmoetingsplekken (voor ouderen) → publieke ruimte ingenomen door jongeren
 - Ontstaan kleinere sociale netwerken (straatniveau)
 - Heraanleg voetpaden positief <> groot aantal ongeschikte oude woningen
 - Ajuinkouterbuurt:
 - Binnenin buurt '3 wijken' met ander profiel → "Wat is een buurt?"
 - Weinig informele ontmoetingsplekken (voor ouderen) → publieke ruimte ingenomen door jongeren
 - Barrière van drukke autoweg (ring) voor groene ruimte <> Appreciatie park

Care and Living in Community - CALICO

- Innovatief, intergenerationeel, toegankelijk, betaalbaar woonproject met focus op zorg en gender
 - 1 gemeenschappelijke ruimte open voor de buurt + gemeenschappelijke tuin
 - Buurtzorg met focus op 'materniteit' en 'palliatieve zorg'
- Wijk in volle ontwikkeling (voormalig industrieterrein) met focus voornamelijk op wonen
- Meer info: <https://calico.brussels/nl/het-calico-project/> (of kort filmpje: <https://www.youtube.com/watch?v=nlrS4DYsym0>)

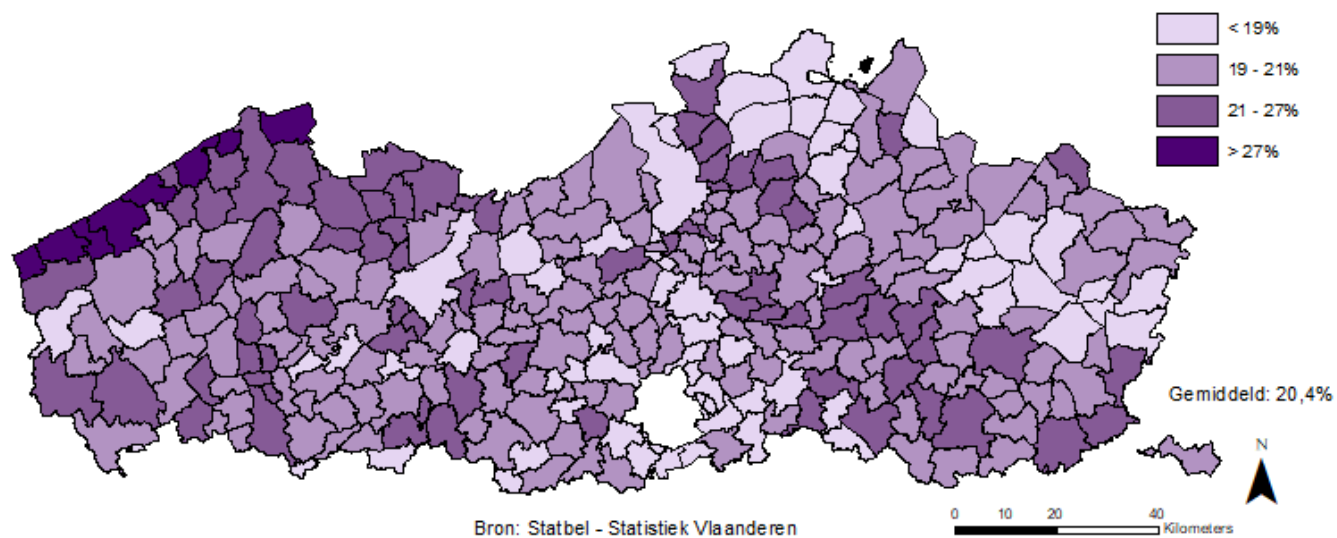
Programma

- 4 belangrijke niveaus met uitdagingen & inspirerende voorbeelden:
 - Individuele woning – An-Sofie Smetcoren
 - Onmiddellijke woonomgeving & buurt – Willemien Van Damme
 - **Ruimtelijke organisatie – Maarten Van Acker**
 - Lokaal / Vlaams beleid & opleiding – Pascal De Decker

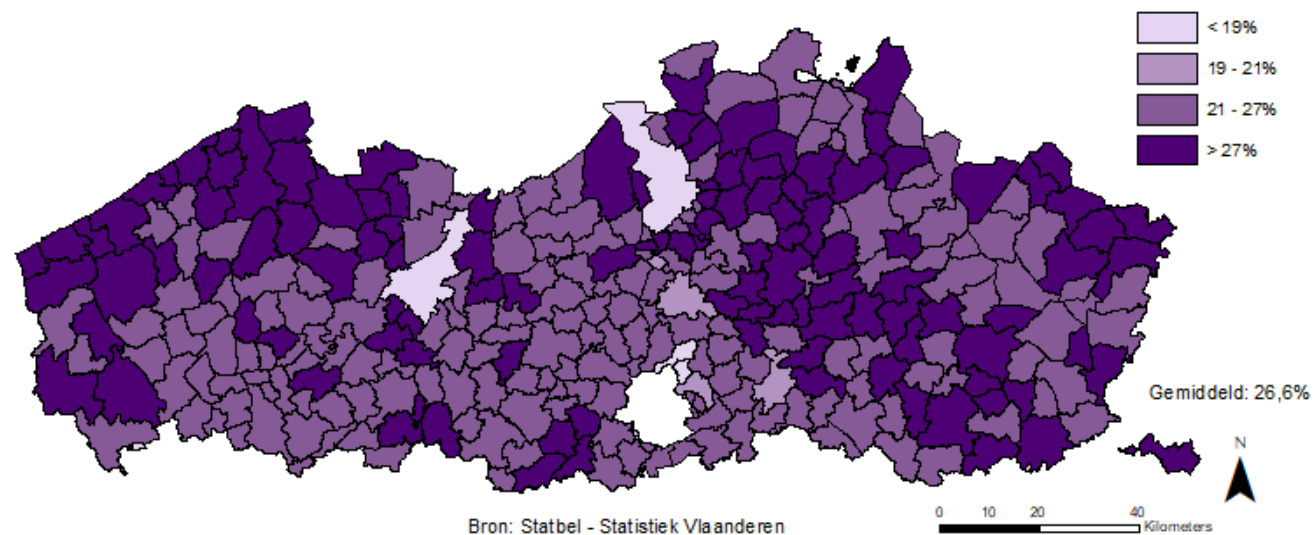

3. Ruimtelijke organisatie

Aandeel inwoners van 65 jaar en ouder (in %), per gemeente, Vlaanderen, 2018

Aandeel inwoners van 65 jaar en ouder (in %), per gemeente, Vlaanderen, 2035

3. Ruimtelijke organisatie

Uitdagingen

- ‘De ene buurt is de andere niet’ - groter geheel ruimtelijke ordening
 - Lintbebouwing vs stad vs verkaveling vs verspreide bebouwing
 - Aandacht voor het ruimtelijke patroon vergrijzing
- Ruimtelijke planning en projectontwikkeling ~ weinig linken met zorg → ‘zorgorganisatie’ blijft vaak onaangeroerd
 - Pilotprojecten team BWMSTR Onzichtbare zorg inspireren
 - Verordening Levensloopbestendige woningen De Kaaien Aalst
- Gezondheid~ individu **EN** ruimtelijke omgeving+publieke ruimte

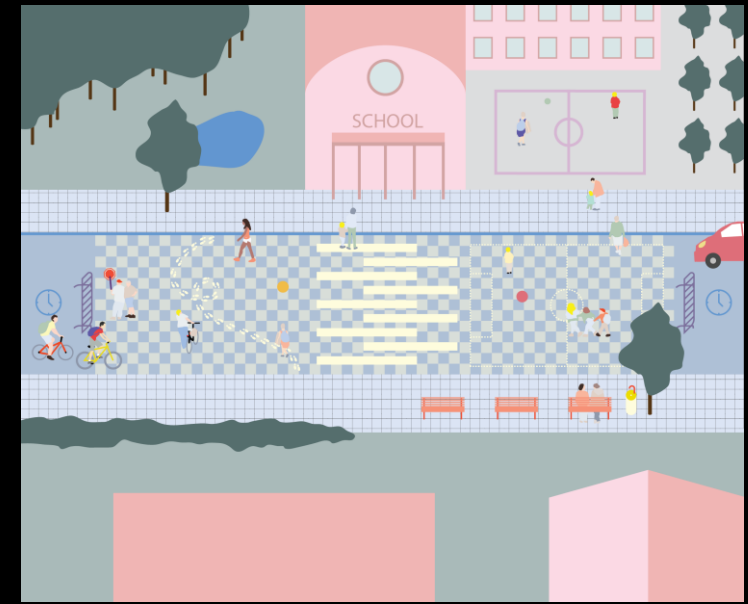
Beweegscans 2.0 Antwerpen

UAntwerpen, 51N4E, Endeavour

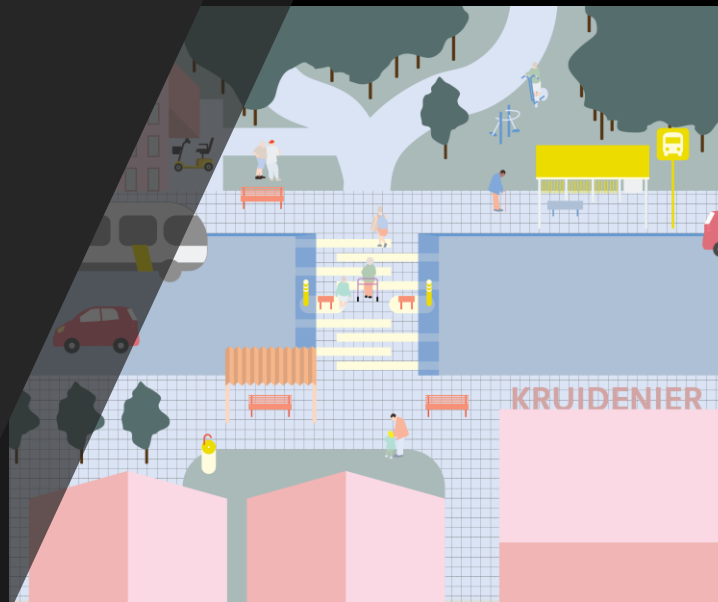
Onderzoek naar het beweegvriendelijker inrichten van de publieke ruimte in 5 Antwerpse districten ahv 10 profielen, een ontwerpmatrix en roadmap

buurtpockets

kinderassen

rollende routes

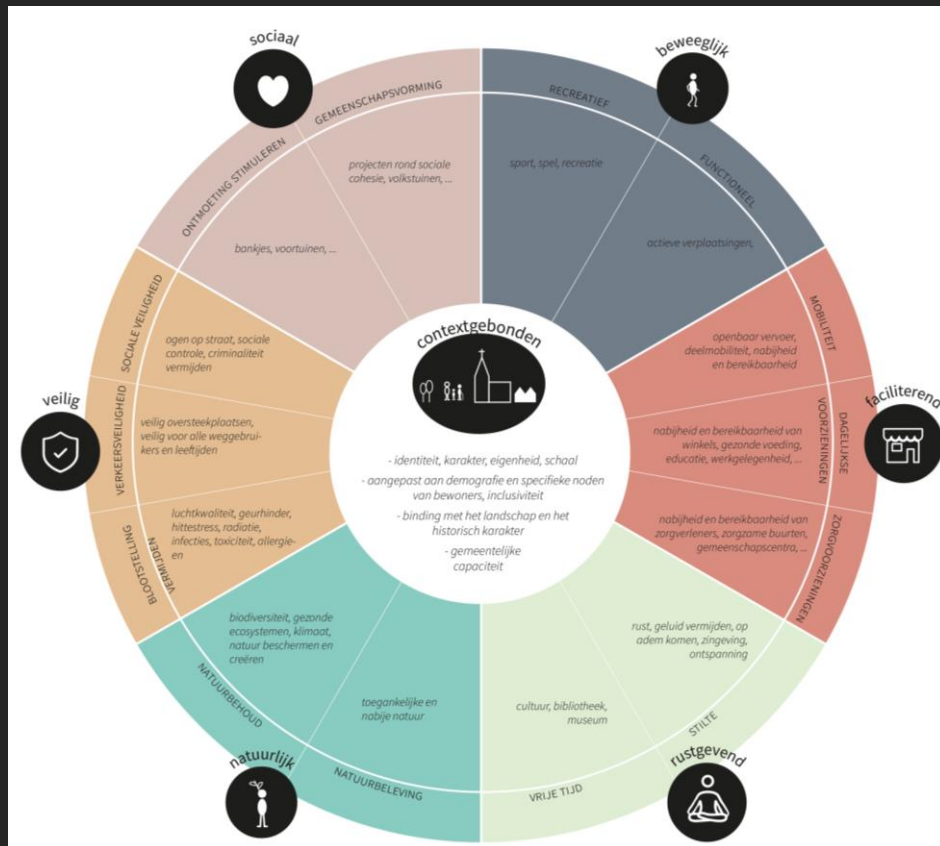

hangplekken jongeren

KERN-gezond

UAntwerpen, Provincie Antwerpen

- Interdisciplinair: Onderzoeksgroepen Stadsontwikkeling + Eliza
- dialoogtool Positieve Gezondheid
- Onderzoek naar hoe kernversterking de gezondheid kan bevorderen in kleine gemeenten en dorpen
- Ontwerpend Onderzoek ZorgHubs

Ontwerpend onderzoek naar een gezonde leefomgeving rond een nieuwe zorghub voor Hulshout

Programma

- 4 belangrijke niveaus met uitdagingen & inspirerende voorbeelden:
 - Individuele woning – An-Sofie Smetcoren
 - Onmiddellijke woonomgeving & buurt – Willemien Van Damme
 - Ruimtelijke organisatie – Maarten Van Acker
 - Lokaal / Vlaams beleid & opleiding – Pascal De Decker

4. Beleid: lokaal – Vlaams

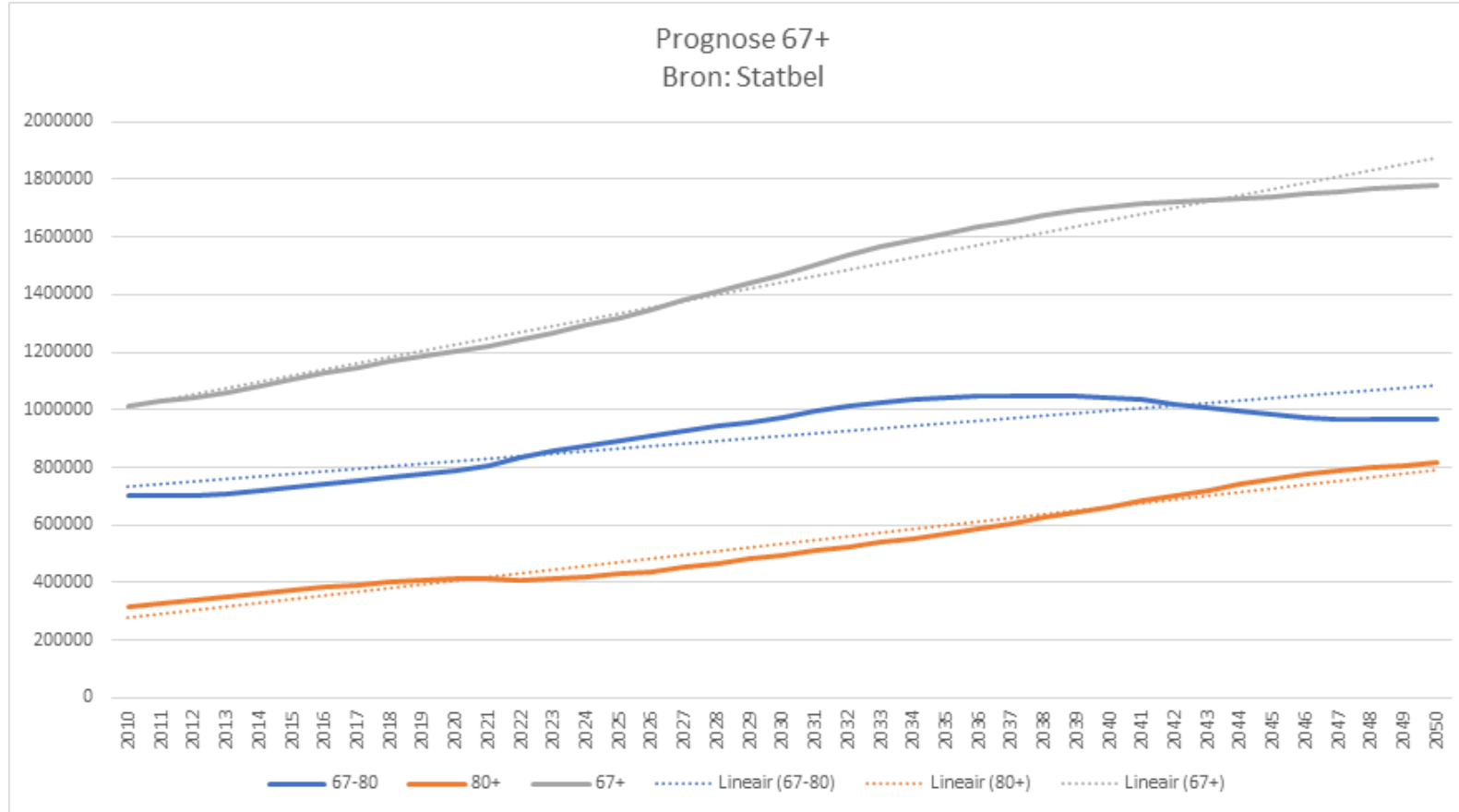
- **Uitdaging ook op beleidsniveau**: zorg – wonen- ruimtelijke ordening: blijven apart werken van elkaar.
- Woon- en zorgbeleid focus = ‘zo lang mogelijk in dezelfde woning blijven wonen’
 - Bouwverordeningen MOETEN dit tonen
 - OF kiezen voor een ander beleid (vb. gericht op doorstroming)
 - Gebrek aan een generalistische visie
- Voorbij de proefprojecten, experimenten...
 - Goede projecten bestaan, maar vaak niet ‘structureel’ ~ verdwijnen wanneer de subsidie stopt
- Gebiedsgerichte werking (buurt) vs vrije keuze van zorgverstrekker
- Aandacht voor zorg & welzijn **binnen opleidingen ‘ontwerpwetenschappen’** beperkt (aparte keuzevakken of zelf afwezig)
 - Architectuur/Stedenbouw/ruimtelijke planning-praktijk = ‘kluwen’ van alle verschillende richtlijnen

Ontwerpstudio (Interieur) Architectuur UHasselt met ouderen & Symbiosis

- Hoe wil jij wonen in je tweede levenshelft?
Symbiosis vzw ~ gemis in het huidige woonaanbod.
- architecturaal interessante panden in Vlaamse steden tot alternatieve woonvorm: twintigtal ouderen in cohousingsverhaal, engagement naar elkaar en de buurt.
- UHasselt-masterstudenten interieurarchitectuur zetten, samen met Madam Architectuur, mee hun schouders onder het creatieve ontwerpproces van een oude kloostersite in Gent.
- Meer info: prof. dr. Ann Petermans (ann.petermans@uhasselt.be)

5. Besluit

Bedankt!

Maarten Van Acker (UA) - maarten.vanacker@uantwerpen.be

Jakob D'herde (KUL) - jakob.dherde@kuleuven.be

Pascal De Decker (KUL) - pascal.de.decker@skynet.be

Willemien Van Damme (KUL) - willemien.vandamme@kuleuven.be

Wesley Gruijthuijsen (KUL) – wesley.gruijthuijsen@kuleuven.be

An-Sofie Smetcoren (VUB) - An-Sofie.Smetcoren@vub.be

Interactief gesprek – moderator Jakob D'herde

We willen verbindingen maken met elkaar, leren van elkaar, dus daarom ook volgende vragen naar jullie:

Polls

Chat

Poll #1

Hebben jullie in de *organisatie* aandacht voor de ruimtelijke component?

- Ja
- Nee

Poll #2

- Zijn jullie met de *organisatie* bezig met sensibiliseren van *moving in time to age well in place*?
 - Ja
 - Nee

Poll #3

- Woon jij in een “geschikte” buurt?
 - Ja
 - Nee

Poll #4

- Woon jij in een “geschikte” buurt indien je niet meer over een wagen beschikt?
 - Ja
 - Nee